

566**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 27 kwietnia 2011 r.

w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)” na 2011 r.

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Krajowy program zwalczania niektórych

serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)” na 2011 r., stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 27 kwietnia 2011 r. (poz. 566)

„KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW *SALMONELLA* W STADACH NIOSEK GATUNKU KURA (*GALLUS GALLUS*)” NA 2011 R.

CZĘŚĆ A

a) cel „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)”

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. WE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, zadaniem krajowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie odpowiedniego celu wspólnotowego ograniczenia rozprzestrzeniania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych wymienionych w kolumnie 1 załącznika I do rozporządzenia nr 2160/2003, w populacjach zwierząt wymienionych w kolumnie 2.

Cel wspólnotowy został określony w art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1168/2006 z dnia 31 lipca 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1003/2005 (Dz. Urz. UE L 211 z 01.08.2006, str. 4), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1168/2006”. Rozporządzenie nr 1168/2006 wyznaczyło cel wspólnotowy w odniesieniu do następujących serotypów pałeczek *Salmonella*:

- 1) *Salmonella* Enteritidis;
- 2) *Salmonella* Typhimurium.

„Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)” na 2011 r., zwany dalej „programem”, został opracowany w celu uzyskania współfinansowania wspólnotowego zgodnie z wymaganiami określonymi w decyzji Rady 2009/470/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. UE L 155 z 18.06.2009, str. 30).

Celem programu w 2011 r. będzie ograniczenie występowania w stadach niosek wskazanych serotypów *Salmonella* mających największe znaczenie dla zdrowia publicznego, do poziomu wskazanego w przepisach wspólnotowych.

Program nie dotyczy produkcji jaj konsumpcyjnych, o której mowa w art. 1 ust. 3 rozporządzenia nr 2160/2003, czyli produkcji na użytek własny i produkcji w celu sprzedaży bezpośredniej.

b) zgodność programu z minimalnymi wymaganiami w zakresie pobierania próbek określonymi w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003

Pobieranie próbek będzie się odbywało na zasadach określonych w ust. 2 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006, co jest zgodne z minimalnymi wy-

maganiem w zakresie pobierania próbek opisanych w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

c) zgodność programu ze szczególnymi wymaganiami określonymi w częściach C, D i E załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003

Program jest zgodny z częścią D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

1. Wymagania ogólne

1.1. Występowanie serotypów *Salmonella* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W okresie od dnia 1 października 2004 r. do dnia 30 września 2005 r. przeprowadzono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej badania podstawowe dotyczące występowania pałeczek *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), zgodnie z decyzją Komisji 2004/665/WE z dnia 22 września 2004 r. dotyczącą badań podstawowych nad występowaniem bakterii *Salmonella* w stadach niosek gatunku *Gallus gallus* (Dz. Urz. UE L 303 z 30.09.2004, str. 30). Do badania pobrano próbki w 440 stadach kur niosek utrzymywanych w 355 gospodarstwach.

Na podstawie wyników tych badań przeprowadzonych we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, określono, zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1168/2006, minimalny poziom redukcji liczby stad z dodatnim wynikiem badań o 40% w pierwszym roku realizacji programu.

Częstotliwość występowania bakterii *Salmonella* w stadach kur niosek w Rzeczypospolitej Polskiej zależy od sposobu chowu tych kur.

Pałeczki *Salmonella* wykryto w 1565 badanych próbkach, co stanowi 51% przebadanych próbek. Próbkę kurzu były częściej zakażone niż próbki kału i okładzin na obuwie, co wskazuje na skażenie środowiska kurnika. Wysoki odsetek gospodarstw zakażonych uzasadniał wdrożenie programu.

W 2008 r., stanowiącym pierwszy rok realizacji programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), z 1533 stad kur niosek zbadanych w ramach programu, *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium stwierdzono w 140 stadach, co stanowi 9,13% stad zakażonych.

W 2009 r. przebadano 1948 stad kur niosek, przy czym *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium została stwierdzona w 82 stadach, co stanowi 4,21% stad zakażonych.

U ludzi, do zakażeń pałeczkami *Salmonella* najczęściej dochodzi przez spożywanie skażonej żywności, głównie produktów drobiowych tj. mięsa i jaj. Zgodnie z danymi zawartymi w „Meldunkach o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatruciach w Polsce”, opracowywanych przez Zakład Epidemiologii Narodo-

wego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie w 2005 r. stwierdzono 15 815 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych przez *Salmonella*, w 2006 r. — 13 210, w 2007 r. — 11 568, w 2008 r. — 9478, w 2009 r. liczba zachorowań spadła do 8847.

1.2. Struktura i organizacja organów Inspekcji Weterynaryjnej

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programów,

Rys. 1. Schemat organizacji Inspekcji Weterynaryjnej w Rzeczypospolitej Polskiej

Struktura oraz kompetencje organów Inspekcji Weterynaryjnej zostały określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744 oraz z 2011 r. Nr 54, poz. 278).

Organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania danych i przekazywania informacji dotyczących występowania chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji, a także podlegających obowiązkowi monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe. Natomiast przepływ informacji pomiędzy organami Inspekcji Weterynaryjnej i podmiotami biorącymi udział w programie prowadzony jest w trybie art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.).

Badania laboratoryjne objęte programem wykonują laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, wyznaczone przez Głównego Lekarza Weterynarii. Krajowe Laboratorium Referencyjne w zakresie badań określonych programem określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 38).

1.3. Zatwierdzone laboratoria, w których przeprowadza się badania laboratoryjne próbek pobranych w ramach programu

Badania laboratoryjne próbek pobieranych w ramach programu przeprowadza się w laboratoriach wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii, zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r.

o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, są organy Inspekcji Weterynaryjnej.

Organami Inspekcji Weterynaryjnej są:

- 1) Główny Lekarz Weterynarii;
- 2) wojewódzki lekarz weterynarii;
- 3) powiatowy lekarz weterynarii;
- 4) graniczny lekarz weterynarii.

o Inspekcji Weterynaryjnej, z tym że próbki pobrane przez powiatowego lekarza weterynarii w ramach programu mogą być przesłane do wyznaczonego laboratorium znajdującego się w innym województwie, w przypadkach uzasadnionych ekonomicznie lub organizacyjnie. W takiej sytuacji powiatowy lekarz weterynarii powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii o zamiarze przesłania tych próbek do innego województwa. Wojewódzki lekarz weterynarii, na obszarze właściwości którego znajduje się miejsce, w którym zostały pobrane próbki, powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce położenia laboratorium o zamiarze przesłania próbek.

Próbki pobrane z inicjatywy hodowcy mogą również być badane w laboratoriach innych niż wyżej wymienione, które zostały zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii w trybie art. 25a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej w kierunku metody badawczej opisanej w zmianie do Polskiej Normy PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007.

Wykaz laboratoriów zatwierdzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii jest umieszczony, zgodnie z art. 25 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Weterynarii.

Laboratoria wykonujące badania w ramach programu za każdym razem oceniają efekt hamujący wzrost bakterii. W przypadku wykrycia serotypu pałeczek *Salmonella* innego niż objęty programem, określa się w miarę możliwości jego serotyp i podaje nazwę tego serotypu.

Z przeprowadzonych badań laboratoryjnych sporządza się sprawozdanie. W sprawozdaniu umieszcza się informację o stadzie (numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa), rodzaju badanego materiału oraz wynikach ba-

dania każdej z pobranych próbek sporządzoną zgodnie z jednym z opisów:

- 1) w próbce nr ... nie wykryto pałeczek z rodzaju *Salmonella*;
- 2) w próbce nr ... wykryto 1 lub kilka z serotypów *Salmonella* objętych programem;
- 3) w próbce nr ... nie wykryto serotypu *Salmonella* objętego programem, natomiast stwierdzono obecność *Salmonella* ..... (podać nazwę wykrytego serotypu);
- 4) w próbce nr ... nie wykryto pałeczek z rodzaju *Salmonella*, natomiast wykryto efekt hamujący wzrost bakterii.

Laboratoria, które uzyskały dodatni wynik badań lub efekt hamujący wzrost bakterii w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii lub z inicjatywy hodowcy, niezwłocznie informują o tym fakcie właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności powiatowego lekarza weterynarii.

Laboratoria przesyłają sprawozdanie z przeprowadzonych badań do hodowcy, do powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności oraz — w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań — również do wojewódzkiego lekarza weterynarii, na obszarze właściwości którego znajduje się miejsce, w którym zostały pobrane próbki.

Laboratoria na koniec okresu sprawozdawczego na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii, przygotowują sprawozdanie dotyczące badań przeprowadzonych w ramach programu.

Laboratorium przechowuje wszystkie izolaty *Salmonella* wyizolowane w ramach programu przez okres co najmniej dwóch lat. Ponadto spośród przechowywanych izolatów laboratorium przesyła do Krajowego Laboratorium Referencyjnego dla badań w kierunku salmonellozy (w zakresie chorób odzwierzęcych) jeden szczep reprezentujący każdy stwierdzony serotyp szczepu *Salmonella*, wraz z kartą informacyjną, a w przypadku gdy nie została wykonana pełna identyfikacja serotypu — typ serologiczny, w celu wykonania badań potwierdzających.

1.4. Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)

Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) są określone w ust. 3.2—3.4 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006.

Do wykrywania serotypów objętych programem jest stosowana metoda zalecana przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne w Bilthoven w Holandii. Metoda ta została opisana w zmianie do Polskiej Normy PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007 Mikrobiologia żywności i pasz — Horyzontalna metoda wykrywania *Salmonella* spp., w której do selektywnego namnażania stosuje się półpłynną pożywkę MSRV.

Serotypowaniu podlega przynajmniej jeden izolat z każdej dodatknej próbki, zgodnie ze schematem Kaufmanna-White'a-Le Minora.

1.5. Kontrole urzędowe w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla tych stad

Etapy produkcji, na których pobieranie próbek w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) jest obowiązkowe, zostały określone w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003. Procedura pobierania i przesyłania próbek została określona w ust. 2.2 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006.

Pobieranie próbek w stadzie niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) piskląt jednodniowych przeprowadza się zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) próbki wyściółki wraz z mekonium z 10 pojemników transportowych z każdej dostawy (po 25 g z pojemnika) lub
- 2) wymazy powierzchniowe z dna 10 pojemników (pulowane w laboratorium w 1 próbce), w przypadku pojemników bez wyściółki, lub
- 3) pisklęta padłe nie więcej niż 20 sztuk — pulowane w laboratorium w 1 próbce.

Pobieranie i przesłanie do badania laboratoryjnego próbek w stadzie niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przed przeniesieniem do jednostki nieśnej odbywa się zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006.

Pobieranie i przesyłanie do badania laboratoryjnego próbek u niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) w okresie nieśności odbywa się, zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006, co 15 tygodni, przy czym pierwsze pobranie próbek odbywa się między 22 a 26 tygodniem życia niosek.

Pobieranie próbek na wskazanych powyżej etapach produkcji następuje z inicjatywy hodowcy, który ponosi koszty ich pobrania, transportu oraz badania laboratoryjnego w laboratorium.

W piśmie przewodnim dołączonym do próbek kierowanych do badania hodowca umieszcza informacje dotyczące rodzaju szczepionki zastosowanej w stadzie niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz o terminie jej podania, jak również o stosowaniu środków przeciwdrobnoustrojowych, które mogły wpłynąć na wynik badań laboratoryjnych.

Hodowca jest obowiązany do prowadzenia dokumentacji związanej z pobieraniem próbek zawierającej co najmniej informacje dotyczące: rodzaju próbek w tym daty i godziny ich pobrania, danych osoby pobierającej próbki, daty i godziny wystania próbek do laboratorium, nazwy i adresu laboratorium oraz wyników badań laboratoryjnych próbek pobranych w ramach programu.

Powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na miejsce prowadzenia działalności nadzoruje prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy oraz kontroluje dokumentację prowadzoną przez hodowcę.

Nadzór ten może odbywać się w trakcie urzędowych kontroli gospodarstw oraz w każdym przypadku, gdy powiatowy lekarz weterynarii uzna, że zachodzi taka konieczność.

Wykrycie serotypów pałeczek *Salmonella* objętych programem lub stwierdzenie efektu hamującego wzrost bakterii, w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy albo przez powiatowego lekarza weterynarii, powinno być bezzwłocznie zgłaszane właściwemu dla miejsca prowadzenia gospodarstwa powiatowemu lekarzowi weterynarii przez zatwierdzone laboratorium, o którym mowa w ust. 1.3, przeprowadzające badanie laboratoryjne próbek.

W przypadku stwierdzenia w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy obecności serotypów *Salmonella* objętych programem lub efektu hamującego wzrost bakterii powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki w gospodarstwie. Jeżeli zostanie stwierdzony efekt hamujący wzrost bakterii, opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii ponosi hodowca. Do opłat tych dolicza się koszty dojazdu związanego z pobraniem próbek i koszty dowozu próbek do laboratorium oraz użytych wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej. Wysokość opłat określono w przepisach odrębnych.

Częstotliwość pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii została określona w ust. 2.1. załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006.

Procedura pobierania i przesyłania takich próbek została określona w ust. 2.2. i 3.1. załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006.

Zgodnie z ust. 2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006 pobranie próbek przez powiatowego lekarza weterynarii może zastąpić jedno pobranie próbek przeprowadzone z inicjatywy hodowcy.

Kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla stad niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), w zakresie wykrywania serotypów *Salmonella* objętych programem, zostały przewidziane w Krajowym planie kontroli urzędowej pasz, przygotowanym i wdrożonym zgodnie z postanowieniami art. 42 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045, z późn. zm.) oraz tytułem V rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. Urz. UE L 165 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 200).

1.6. Środki podejmowane w odniesieniu do niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), u których wykryto serotyp *Salmonella* objęty programem lub produktów, w których wykryto ten serotyp

Zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzi się monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych. Obowiązkiem monitorowania są objęte między innymi salmonellozy i ich czynniki chorobotwórcze.

Obowiązek monitorowania obejmuje zbieranie, przechowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie danych dotyczących salmonelloz i ich czynników chorobotwórczych na wszystkich etapach produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego.

Zasady przeprowadzania kontroli urzędowych są określone w rozporządzeniu (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt.

Kontrole urzędowe w rzeźniach, obejmujące m.in. badanie przedubojowe oraz poubojowe drobiu skierowanego do uboju, są prowadzone przez Inspekcję Weterynaryjną na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającym szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 139 z 30.04.2004, str. 206, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 75). Inspekcja Weterynaryjna sprawuje również nadzór nad rozbiorem i przetwórstwem mięsa drobiowego.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 1, z późn. zm.) nakłada obowiązek przeprowadzania w rzeźniach prowadzących ubój drobiu badań w kierunku pałeczek *Salmonella* 5 zbiorczych próbek pobranych z tuszek drobiu.

Plan pobierania próbek przy produkcji mięsa drobiowego zostanie określony po ustanowieniu szczegółowych zasad, o których mowa w ust. 2 w części E załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

Sprzedaż detaliczna produktów drobiowych jest objęta nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która opracowuje coroczne „Plany pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu”.

1.6.1. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych z inicjatywy hodowcy w stadzie niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) w kierunku serotypu pałeczek *Salmonella* objętego programem lub wykrycia w tych próbkach efektu hamującego wzrost bakterii, hodowca jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii;
- 2) pozostawienia drobiu w miejscu ich stałego przebywania i niewprowadzania tam innego drobiu;
- 3) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do kurnika lub miejsc, w których znajdują się drób podejrzany o zakażenie pałeczkami *Salmonella* objętymi programem lub jego zwłoki;
- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania mięsa oraz produktów pochodzących od drobiu, ich zwłok, paszy, odchodów pochodzących

od drobiu i ściółki oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania drobiu;

- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej drobiu do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy wykonywaniu tych badań i zabiegów;
- 6) udzielania powiatowemu lekarzowi weterynarii wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby lub zakażenia;
- 7) udostępnienia powiatowemu lekarzowi weterynarii dokumentacji dotyczącej stada, w szczególności dokumentacji potwierdzającej zakup piskląt, ściółki i paszy, sprzedaż drobiu i jaj oraz ewidencji leczenia drobiu;
- 8) zwiększenia standardów zoohigienicznych.

1.6.2. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań, o którym mowa w ust. 1.6.1, powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z art. 42 ust. 6 oraz art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, przeprowadza dochodzenie epizootyczne w sposób określony w art. 42 ust. 7 ww. ustawy oraz:

- 1) pobiera próbki do badań laboratoryjnych we wszystkich stadach niosek w gospodarstwie, zgodnie z ust. 2.1 lit. d załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006;
- 2) w celu ustalenia źródła zakażenia stada pałeczkami *Salmonella*, przeprowadza badania:
  - a) paszy,
  - b) wody z ujęć własnych gospodarstwa;
- 3) nakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
  - a) izolację drobiu znajdującego się w gospodarstwie, w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach budowlanych, w których jest on utrzymywany,
  - b) zastosowanie produktów biobójczych przed wejściami do kurników i wyjściami z nich, jak również wjazdami na teren gospodarstwa i wyjazdami z tego gospodarstwa,
  - c) przetrzymywanie jaj w warunkach uniemożliwiających rozprzestrzenienie zakażenia; jeżeli nie istnieje możliwość przetrzymywania jaj w magazynie gospodarstwa, to lekarz ten informuje hodowcę o możliwości skierowania jaj do przetworzenia przy zastosowaniu obróbki cieplnej; przemieszczenie jaj odbywa się po uzyskaniu zgody tego lekarza wydanej w porozumieniu z powiatowym lekarzem weterynarii sprawującym nadzór nad zakładem, w którym jaja te będą przetworzone; z jajami postępuje się w sposób określony w ust. 2 w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003;
- 4) zakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
  - a) wywożenia jaj z gospodarstwa z wyłączeniem przemieszczania bezpośrednio do zakładu wy-

twarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne, o którym mowa w przepisach o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego; postępowanie z jajami odbywa się zgodnie z przepisami ust. 2 części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003,

- b) stosowania produktów biobójczych, produktów leczniczych weterynaryjnych i innych środków utrudniających izolację pałeczek *Salmonella* w stadzie przed pobraniem przez niego próbek do badań,
- c) wywożenia z gospodarstwa mięsa, zwłok drobiu, paszy, odchodów pochodzących od drobiu i ściółki oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania drobiu, bez jego zgody,
- d) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa, chyba że drób, na wniosek hodowcy, zostanie przemieszczony do rzeźni. W przypadku przemieszczania drobiu do uboju w rzeźni, w świadectwie zdrowia zaznacza się fakt jego pochodzenia ze stada niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), w którym uzyskano dodatni wynik badania próbek pobranych z inicjatywy hodowcy w kierunku *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium lub w próbkach tych wykryto efekt hamujący wzrost bakterii. Postępowanie w czasie uboju i ocenę poubojową przeprowadza się zgodnie z odrębnymi przepisami obowiązującymi w rzeźniach.

Powiatowy lekarz weterynarii po przeprowadzeniu analizy ryzyka w gospodarstwie, uwzględniającej zalecenia określone w ust. 2.3, może odstąpić od zakazu przemieszczania niosek do gospodarstwa określonego w ust. 1.6.2 pkt 4 lit. d.

1.6.3. Powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza również pobieranie próbek w stadzie w przypadku określonym w ust. 2.1 lit. c załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006.

1.6.4. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów pałeczek *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium (innych niż szczepy szczepionkowe) próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, lub w przypadku wykrycia w tych próbkach efektu hamującego wzrost bakterii, powiatowy lekarz weterynarii nakazuje w drodze decyzji administracyjnej:

- 1) niezwłoczny ubój lub zabicie wszystkich sztuk niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) ze stada zakażonego;
- 2) zniszczenie zwłok wszystkich sztuk drobiu padłego, zgodnie z rozporządzeniem nr 1069/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 21 października 2009 r. określającym przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1);

- 3) poddanie jaj obróbce cieplnej gwarantującej zabicie wszystkich pałeczek *Salmonella* lub ich zniszczenie; postępowanie z jajami odbywa się zgodnie z przepisami w ust. 2 w części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003;
- 4) zniszczenie pasz lub ich zagospodarowanie, przez zastosowanie środków kontroli gwarantujących pełną inaktywację pałeczek *Salmonella*, w przypadku gdy uzyskano dodatni wynik badania laboratoryjnego próbek paszy w kierunku obecności pałeczek *Salmonella*;
- 5) zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie pałeczkami *Salmonella* zgodnie z rozporządzeniem nr 1069/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 21 października 2009 r. określającym przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego);
- 6) przeprowadzenie oczyszczania i odkażania:
  - a) kurników, w których był utrzymywany drób ze stada zakażonego,
  - b) otoczenia kurników, o których mowa w lit. a, środków transportu oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu, pod jego nadzorem,— po wykonaniu czynności, o których mowa w pkt 1–5;
- 7) podjęcie innych działań mających na celu poprawę warunków zoohigienicznych w gospodarstwie, w tym:
  - a) zapewnienie odpowiedniej temperatury, wilgotności i wymiany powietrza, stosowanie pasz kruszonych w żywieniu drobiu, zachowanie prawidłowej obsady kurnika oraz
  - b) zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego gospodarstwa w wyniku rewizji planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami, zakaz wstępu do kurników osobom postronnym, prowadzenie rejestru wizyt, zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków, wyłożenie mat odkażających przed wjazdem na teren gospodarstwa oraz przed wejściami do kurników, odkażanie pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa, zaopatrzenie osób wykonujących czynności związane z utrzymywaniem drobiu w odzież ochronną oddzielną dla każdego kurnika i posiadanie przez te osoby aktualnego wyniku badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

Koszty wykonywania czynności, o których mowa w pkt 6 lit. b i pkt 7, są ponoszone przez hodowcę.

Przy przemieszczaniu zakażonego drobiu do rzeźni, w świadectwie zdrowia zaznacza się fakt pochodzenia drobiu z zakażonego stada.

Wzór świadectwa zdrowia jest określony w załączniku I sekcji IV rozdziału X części A rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 206; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 75).

Badanie przedubojowe, postępowanie w trakcie uboju, ocenę mięsa oraz sposób postępowania z mięsem pozyskanym z drobiu, u którego w badaniach laboratoryjnych próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii stwierdzono pałeczki *Salmonella*, regulują przepisy rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 1, z późn. zm.).

Powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki w celu stwierdzenia skuteczności wykonanego oczyszczania i odkażania przed ponownym umieszczeniem drobiu w kurniku. Próbki do badań stanowią:

- 1) 4 wymazy powierzchniowe z podłoża, w szczególności z miejsc popękanych, zagłębień lub połączeń konstrukcyjnych — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą lub
- 2) 4 wymazy powierzchniowe z kątów narożnych badanego pomieszczenia pobrane od poziomu podłogi do wysokości 1 m — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą oraz
- 3) 3 wymazy powierzchniowe z urządzenia służącego do karmienia — każdy wymaz pobrany z 5 metrów taśmy lub rynienki paszowej lub 6 wybranych losowo karmideł — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą oraz
- 4) 2 wymazy powierzchniowe z systemu wentylacyjnego (każdy wymaz może być pobrany z 3 wlotów lub wylotów tego systemu) — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą oraz
- 5) 2 wymazy powierzchniowe z magazynu jaj pobrane z powierzchni sortownic, stołów lub z końcowych 5 metrów systemu przeznaczonego do zbierania zniesionych jaj (taśmy) — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań, koszty pobrania kolejnych próbek do badania skuteczności wykonanego oczyszczania i odkażania, dojazdu do gospodarstwa oraz transportu próbek do laboratorium, jak również badania laboratoryjnego próbek są ponoszone przez hodowcę.

Ponowne umieszczenie drobiu w kurniku może odbyć się tylko po uzyskaniu ujemnych wyników badań próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii.

Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia właściciela ze względu na miejsce prowadzenia działalności państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o osobach, które miały kontakt z zakażonym drobiem.

1.6.5. Powiatowy lekarz weterynarii może, na podstawie analizy ryzyka, odstąpić od stosowania środków, o których mowa w ust. 1.6.4, w przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów pałeczek *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium (innych niż szczepy szczepionkowe) próbek kurzu pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz ujemnego wyniku badań laboratoryjnych próbek kału lub próbek z okładzin na obuwie pobranych przez tego lekarza. W takim przypadku powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza dodatkowe pobranie próbek w sposób określony w ust. 4 lit. b części D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003. Do czasu uzyskania wyniku badań, stosuje się środki określone w ust. 1.6.2. pkt 3 i 4. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, w sposób określony w załączniku II części D ust. 4 lit. b do rozporządzenia nr 2160/2003, stosuje się środki określone w ust. 1.6.4.

1.6.6. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku gospodarstw, w których znajdują się dwa lub większa liczba stad niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), może zastosować środki, o których mowa w ust. 1.6.4, również w stosunku do tych stad niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) w gospodarstwie, które nie są utrzymywane w kurnikach:

- 1) gwarantujących całkowite odizolowanie od pomieszczeń, w których znajduje się drób zakażony;
- 2) w których czynności związane z utrzymywaniem drobiu, w tym karmienie drobiu, odbywają się w sposób uniemożliwiający rozprzestrzenianie się pałeczek *Salmonella*.

1.6.7. Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności o uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych w stadzie kur niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), w kierunku serotypu pałeczek *Salmonella* objętego programem, zgodnie z art. 51 ust. 5 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

1.6.8. Zasady stosowania środków zwalczających drobnoustroje, przeprowadzania szczepień oraz przyznawania odstępstw od obowiązku szczepień są określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów na rzecz zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 02.08.2006, str. 3). Zgodnie z art. 3 ust. 3 tego rozporządzenia, począwszy od 2008 r. w Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadza się szczepienia wszystkich stad kur niosek przeciwko *Salmonella* Enteritidis.

1.6.9. Środki, o których mowa w ust. 1.6.1—1.6.8, są stosowane bez naruszenia środków wskazanych w części D załącznika II do rozporządzenia 2160/2003.

1.7. Ustawodawstwo krajowe odnoszące się do wdrażania programu, w tym przepisy krajowe dotyczące działalności określonej w programie

- 1) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej (Dz. U. Nr 165, poz. 1590, z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045, z późn. zm.);
- 8) ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2010 r. Nr 136, poz. 914, z późn. zm.);
- 9) ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, z późn. zm.);
- 10) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej (Dz. U. Nr 100, poz. 1022);
- 11) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczególnych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. Nr 219, poz. 2225, z późn. zm.);
- 12) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 kwietnia 2006 r. w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 73, poz. 516);
- 13) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2006 r. w sprawie współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz jednostek samorządu terytorialnego przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych (Dz. U. Nr 83, poz. 575);

- 14) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu ustalania i wysokości opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, sposobu i miejsc pobierania tych opłat oraz sposobu przekazywania informacji w tym zakresie Komisji Europejskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 2, poz. 15, z późn. zm.);
- 15) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. z 2007 r. Nr 5, poz. 38);
- 16) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie wykazu laboratoriów upoważnionych do prowadzenia badań pasz oraz pasz leczniczych w ramach urzędowej kontroli (Dz. U. Nr 98, poz. 653, z późn. zm.);
- 17) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 października 2008 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz. U. Nr 193, poz. 1193);
- 18) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wzoru tej dokumentacji (Dz. U. Nr 200, poz. 1236);
- 19) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania (Dz. U. Nr 142, poz. 1161);
- 20) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.);
- 21) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 września 2010 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów (Dz. U. Nr 187, poz. 1258);
- 22) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2010 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz. U. Nr 173, poz. 1178);
- 23) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 38).

1.8. Pomoc finansowa udzielana przedsiębiorstwom spożywczym i paszowym w ramach programu

Pomoc finansowa jest przyznawana zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, z uwzględnieniem ust. 1.8.1.

1.8.1. W przypadku gdy jaja konsumpcyjne ze stada niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) zakażonego *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium są przetwarzane, odszkodowanie zmniejsza się o kwoty uzyskane ze sprzedaży tych jaj.

2. Wymagania dotyczące przedsiębiorstw paszowych i żywnościowych objętych programem

2.1. Struktura produkcji stad niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz produktów pozyskanych od tych niosek

Według danych Inspekcji Weterynaryjnej, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 31 grudnia 2009 r. nadzorowano 988 gospodarstw o obsadzie powyżej 350 sztuk niosek gatunku kura (*Gallus gallus*), od których pozyskiwano jaja konsumpcyjne, 330 zakładów pakowania jaj konsumpcyjnych oraz 15 zakładów przetwórstwa jaj.

Tab. 1. Liczba gospodarstw utrzymujących nioski gatunku kura (*Gallus gallus*), liczba pakowalni jaj i zakładów przetwórstwa jaj w Rzeczypospolitej Polskiej

Lp.	Województwo	Liczba gospodarstw	Liczba pakowalni jaj	Liczba zakładów przetwórstwa jaj
1	2	3	4	5
1	Dolnośląskie	102	30	
2	Kujawsko-pomorskie	37	20	
3	Lubelskie	33	9	
4	Lubuskie	37	8	2
5	Łódzkie	49	12	1
6	Małopolskie	90	29	1
7	Mazowieckie	191	31	1
8	Opolskie	23	14	2
9	Podkarpackie	30	13	

1	2	3	4	5
10	Podlaskie	9	6	
11	Pomorskie	47	8	1
12	Śląskie	117	59	4
13	Świętokrzyskie	29	4	
14	Warmińsko-mazurskie	35	2	
15	Wielkopolskie	163	46	3
16	Zachodniopomorskie	32	7	

2.2. Struktura produkcji pasz

Produkcja pasz przemysłowych w Rzeczypospolitej Polskiej w 2008 r. wyniosła 7,40 mln ton ogółem, co w porównaniu do 2007 r. stanowi spadek o 130 tys. ton. Natomiast w 2006 r. produkcja tych pasz wynosiła 5,56 mln ton.

Produkcja pasz dla drobiu w 2008 r. wyniosła 4,38 mln ton, co stanowi około 60% ogólnej produkcji pasz przemysłowych w Polsce. O popycie na pasze decyduje przede wszystkim sytuacja na rynku drobiu.

W strukturze produkowanych pasz dla drobiu 97–98% stanowią mieszanki pełnoporcjowe, ok. 1% mieszanki uzupełniające (koncentraty wysokobiałkowe) i 1–1,5% premiksy.

2.3. Wytyczne dotyczące dobrych praktyk w produkcji zwierzęcej lub inne wytyczne w zakresie bezpieczeństwa biologicznego

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są stosowane wytyczne opracowane przez Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Oddział w Poznaniu w zakresie dostosowania gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej — produkcja drobiu i jaj.

Zaleca się stosowanie następujących środków bioasekuracji:

- 1) ogrodzenia gospodarstwa uniemożliwiającego wstęp osobom postronnym oraz dostęp zwierzętom;
- 2) zasady „cały kurnik pełny lub cały kurnik pusty”;
- 3) odpowiednich warunków utrzymania drobiu w odniesieniu do temperatury, wilgotności, wymiany powietrza i dostępu światła;
- 4) prawidłowej obsady kurnika;
- 5) utrzymywania w 1 kurniku w obrębie 1 stada drobiu w jednakowym wieku;
- 6) izolacji poszczególnych kurników przez stosowanie osobnej obsługi, żywienia i narzędzi;
- 7) zabezpieczenia paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków;
- 8) pasz kruszonych w żywieniu drobiu;

- 9) mat odkażających przed wjazdem na teren gospodarstwa oraz przed wejściami do poszczególnych kurników;
- 10) oddzielnej odzieży ochronnej dla osób wykonujących czynności związane z utrzymywaniem drobiu w każdym kurniku;
- 11) prowadzenia rejestrów wejść osób postronnych na teren gospodarstwa;
- 12) odkażania kół pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa;
- 13) regularnego aktualizowania planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami;
- 14) prowadzenia rejestru wykonywanego odkażania, dezynsekcji i deratyzacji;
- 15) zatrudnienia do wykonywania czynności związanych z utrzymywaniem drobiu osób posiadających aktualne badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

Hodowcy drobiu mają także dostęp do publikacji dotyczących zasad dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz dobrej praktyki higienicznej (GHP).

2.4. Nadzór weterynaryjny nad gospodarstwami

W zakresie środków profilaktyki weterynaryjnej podejmowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ustawa ta ustanawia nadzór organów administracji publicznej nad prowadzeniem działalności związanej z utrzymywaniem drobiu, określa warunki zapewniające odpowiedni poziom bezpieczeństwa epizootycznego dla prowadzenia tego rodzaju działalności oraz określa katalog środków nadzoru. Katalog ten obejmuje kompetencje organów administracji weterynaryjnej do wydawania aktów administracyjnych (decyzji administracyjnych) oraz prowadzenia działań faktycznych o charakterze materialno-technicznym.

Podjęcie działalności nadzorowanej w zakresie przewozu drobiu i obrotu nim, prowadzenia stacji kwarantanny albo zakładu drobiu jest dozwolone po stwierdzeniu spełnienia wymagań weterynaryjnych określonych dla danego rodzaju działalności, w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez powiatowego lekarza weterynarii. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu wniosku zainteresowanego podmiotu, wszczyna w tym zakresie postępowanie administracyjne.

Powiatowy lekarz weterynarii, wydając decyzję o spełnieniu wymagań weterynaryjnych, nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotowi lub poszczególnym obiektom budowlanym lub miejscom, w których ta działalność ma być prowadzona, lub osobom wykonującym określone czynności w ramach tej działalności.

Działalność w zakresie pozyskiwania jaj konsumpcyjnych podlega nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej oraz jest przez nie rejestrowana zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz w przepisach wykonawczych do tej ustawy.

Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną mają także obowiązek poinformować powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej, a także o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności, w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Informacja taka powinna zostać przekazana w formie pisemnej w terminie siedmiu dni od dnia zaistnienia takiego zdarzenia.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane zapewnić spełnienie następujących wymagań weterynaryjnych: lokalizacyjnych, zdrowotnych, higienicznych, sanitarnych, organizacyjnych, technicznych lub technologicznych zabezpieczających przed zagrożeniem epizootycznym, epidemicznym lub zapewniających właściwą jakość produktów.

W ramach nadzoru sprawowanego przez organy Inspekcji Weterynaryjnej nad działalnością nadzorowaną określoną w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt pracownikom tej Inspekcji, jak również osobom wyznaczonym w jej imieniu do wykonywania określonych zadań, przysługuje prawo przeprowadzenia w każdym czasie kontroli w zakresie spełnienia przez podmioty nadzorowane wymagań weterynaryjnych.

Uprawnienia kontrolne, oprócz prawa wstępu na teren prowadzenia przez podmioty działalności nadzorowanej, obejmują, zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, także prawo do nieodpłatnego pobierania próbek do badań oraz żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym żądania okazywania i udostępniania dokumentów lub danych informatycznych związanych z tą kontrolą.

Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone uchybienia w spełnieniu wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane, organom Inspekcji Weterynaryjnej przysługują kompetencje doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego w przepisach prawa weterynaryjnego. Inspekcja Weterynaryjna działa w tym zakresie, łącząc realizację funkcji kontrolnych z zadaniami i kompetencjami właściwymi dla innych organów administracji publicznej, a w szczególności z uprawnieniami władczymi dającymi możliwość wydawania decyzji administracyjnych, w tym różnego rodzaju nakazów i zakazów.

W przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej są naruszone wymagania weterynaryjne powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt może wydać jedną z następujących decyzji administracyjnych:

- 1) nakazującą usunięcie uchybień w określonym terminie;
- 2) nakazującą wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień;
- 3) zakazującą umieszczania na rynku zwierząt lub handlu zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującą produkcji, umieszczania na rynku lub handlu określonymi produktami, wytwarzanymi przy prowadzeniu tej działalności.

Wybór decyzji administracyjnej pozostawiono uznaniu powiatowego lekarza weterynarii. Nie jest to jednak uznanie swobodne. Dokonując bowiem rozstrzygnięcia, organ Inspekcji Weterynaryjnej musi mieć na względzie wynikające z naruszenia prawa weterynaryjnego zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt.

W przypadku niezastosowania się przez podmiot do nakazów lub zakazów wynikających z decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii ma obowiązek wydania kolejnej decyzji administracyjnej, w której rozstrzyga o zakazie prowadzenia dalszej działalności przez ten podmiot i skreśla go z rejestru. Decyzja taka nie jest wydawana w stosunku do gospodarstw utrzymujących drób, z wyjątkiem zakładów drobiu (art. 9 ust. 3 ww. ustawy).

Oznacza to, że brak dobrowolnego zastosowania się przez podmiot do pierwszego rozstrzygnięcia powiatowego lekarza weterynarii musi skutkować wydaniem w sprawie kolejnej bardziej restrykcyjnej decyzji administracyjnej.

2.5. Wpis gospodarstw do rejestru

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o której mowa w ust. 2.4.

Wzór rejestru jest określony w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Ponadto działalność polegająca na utrzymywaniu drobiu w celu pozyskiwania jaj konsumpcyjnych przeznaczonych do wprowadzenia na rynek podlega wpisowi do rejestracji na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego. Rejestr prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 września 2010 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów.

Podmiotom prowadzącym taką działalność nadaje się weterynaryjny numer identyfikacyjny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2010 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego.

2.6. Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwach

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. UE L 163 z 24.06.2008, str. 6), producenci prowadzą dokumentację zawierającą:

- 1) informacje na temat metod chowu drobiu, określając w odniesieniu do każdej stosowanej metody chowu:
  - a) datę umieszczenia niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) w kurniku, ich wiek w tym dniu oraz liczbę,
  - b) datę uboju oraz liczbę poddanych ubojowi kur niosek gatunku kura (*Gallus gallus*),
  - c) dzienną produkcję jaj,
  - d) liczbę lub masę jaj sprzedanych, lub dostarczonych w inny sposób każdego dnia,
  - e) nazwy i adresy kupujących;
- 2) dla jaj klasy „A”, jeżeli na tych jajach lub ich opakowaniach jest podana informacja na temat sposobu żywienia kur niosek, producenci, zgodnie z wymaganiami określonymi w części A III załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319), podają dla każdego sposobu żywienia informację o:
  - a) ilości oraz rodzaju dostarczonych pasz gotowych lub mieszanych na miejscu,
  - b) dacie dostawy paszy.

Jeżeli w jednym gospodarstwie prowadzi się kilka różnych metod chowu drobiu, informacje określone w pkt 1 i 2 podaje się z podziałem dla każdego z kurników.

Zamiast prowadzenia dokumentacji dotyczącej sprzedaży i dostaw, hodowcy mogą, zgodnie z pkt 1 i 2, prowadzić dokumentację zawierającą faktury i specyfikacje wysyłkowe.

Producenci przechowują informacje wymienione w pkt 1 i 2 co najmniej przez dwanaście miesięcy od dnia, w którym zostały wpisane do tej dokumentacji.

Zgodnie z art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne, jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi, to właściciele tych zwierząt lub osoby odpowiedzialne za te zwierzęta są obowiązani do posiadania dokumentacji w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Szczegółowy zakres i sposób prowadzenia przez lekarzy weterynarii dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej z wykonywanych czynności leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych, jak również zakres i sposób prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt przez posiadacza zwierząt gospodarskich, a także tryb dokonywania wpisów w tej ewidencji przez lekarzy weterynarii leczących zwierzęta został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej. Dokumentację tę lekarz weterynarii oraz posiadacz zwierzęcia przechowują przez 3 lata od dnia dokonania w niej ostatniego wpisu.

Wzór dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wzoru tej dokumentacji.

2.7. Dokumenty, w które zaopatruje się drób

W handlu, jak również przy przywozie, dokumenty są wystawiane zgodnie z:

- 1) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 599/2004 z dnia 30 marca 2004 r. dotyczącym przyjęcia zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzspółnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. WE L 94 z 31.03.2004, str. 44; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 43, str. 354);
- 2) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 798/2008 z dnia 8 sierpnia 2008 r. ustanawiającym wykaz państw trzecich, terytoriów, stref lub grup, z których dopuszczalny jest przywóz do i tranzyt przez terytorium Wspólnoty drobiu i produktów drobiowych oraz wymogów dotyczących świadectw weterynaryjnych (Dz. Urz. UE L 226 z 23.08.2008, str. 1);
- 3) ustawą z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej;
- 4) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 5) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463), podmioty działające na rynku powinny zapewnić możliwość monitorowania żywności, pasz, zwierząt hodowlanych oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do żywności lub pasz. W tym celu podmioty te powinny utworzyć systemy i procedury umożliwiające przekazanie takich informacji na żądanie właściwych władz.

Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego, przesyłki produktów pochodzenia zwierzęcego zaopatruje się w świadectwa zdrowia lub inne dokumenty określone w prawodawstwie wspólnotowym.

Wysyłka drobiu i produktów pochodzących od tego drobiu do państwa trzeciego odbywa się zgodnie z wymaganiami uzgodnionymi z władzami danego państwa.

Dodatkowo dla każdej przesyłki zwierząt przemieszczanej na terytorium Unii Europejskiej, w tym podlegającej wywozowi do państwa trzeciego, wystawia się w systemie TRACES świadectwo zdrowia dla zwierząt w handlu wewnątrzspółnotowym.

2.8. Inne środki podejmowane w celu zapewnienia identyfikacji drobiu

W celu zapewnienia identyfikacji drobiu przemieszczanego na terytorium Unii Europejskiej wystawia się w systemie TRACES świadectwo zdrowia dla zwierząt w handlu wewnątrzspółnotowym zawierające szczegółowe dane dotyczące przesyłki tego drobiu, w szczególności miejsce jego pochodzenia i przeznaczenia.

W przypadku przesyłek przeznaczonych do państw trzecich dane dotyczące przesyłki są również wprowadzane do systemu TRACES. W systemie odnotowywana jest również kontrola dobrostanu na granicy.

Przy przywozie dla każdej przesyłki drobiu jest wystawiany dokument CVED zgodny z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 282/2004 z dnia 18 lutego 2004 r. wprowadzającym dokument zgłoszenia i kontroli weterynaryjnych dotyczących zwierząt wwożonych do Wspólnoty pochodzących z krajów trzecich (Dz. Urz. UE L 49 z 19.02.2004, str. 11; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 11, t. 49, str. 222), którego oryginał jest przekazywany wraz z przesyłką drobiu do miejsca przeznaczenia. Elektroniczna wersja dokumentu CVED jest wprowadzana do systemu TRACES.

CZĘŚĆ B

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: zakażenie niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) odzwierzęcą *Salmonella* spp.

Populacja zwierząt objęta programem: stada kur niosek

Rok wdrożenia: 2011

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby

W Rzeczypospolitej Polskiej stada towarowe niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) monitorowano w kierunku zakażeń pałeczkami *Salmonella* od lipca 1999 r.,

zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii nr 3/99 dotyczącą zwalczania salmonelloz w stadach towarowych kur, opracowaną na podstawie dyrektywy Rady 92/117/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. dotyczącej środków ochrony przed określonymi chorobami odzwierzęcymi i odzwierzęcymi czynnikami chorobotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego, w celu zapobieżenia zakażeniom i zatruciom przenoszonym przez żywność (Dz. Urz. WE L 62 z 15.03.1993, str. 38, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 14, str. 40).

W latach 2004–2005 przeprowadzono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z decyzją Komisji 2004/665/WE z dnia 22 września 2004 r. dotyczącą badań podstawowych nad występowaniem bakterii *Salmonella* w stadach niosek gatunku *Gallus gallus* (Dz. Urz. UE L 303 z 30.09.2004, str. 30), badania podstawowe w kierunku określenia występowania pałeczek *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*). Do badania pobrano próbki z 440 stad niosek. Na podstawie wyników tych badań przeprowadzonych we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej określono minimalny, roczny poziom redukcji liczby stad z dodatnim wynikiem badań.

Zgodnie z raportem opublikowanym przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), pałeczki *Salmonella* spp. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono w 76,2% badanych stad niosek. Odsetek stad zakażonych *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium wyniósł odpowiednio 54,6% i 2,1%.

Należy zauważyć, że w 2008 r., stanowiącym pierwszy rok realizacji „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)”, z 1533 stad kur niosek zbadanych w ramach programu, w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii serotyp *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium stwierdzono w 140 stadach, co stanowi 9,13% wszystkich stad.

W 2009 r. zostało przebadanych 1948 stad kur niosek. Przy czym *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium została stwierdzona w 82 stadach, co stanowi 4,21% stad zakażonych.

Według „Meldunków o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatruciach w Polsce w 2008 r.” opracowanych przez Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie, w 2008 r. w Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowano 9478 zatruc pokarmowych wywoływanych przez pałeczki *Salmonella*, co stanowi ok. 65% zatruc pokarmowych wywoływanych przez bakterie. W porównaniu z ubiegłymi latami można zaobserwować stały spadek liczby zakażeń jelitowych wywoływanych przez pałeczki *Salmonella* — w 2007 r. zarejestrowano 11 566, w 2006 r. — 13 214, a w 2005 r. — 15 821 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych przez *Salmonella*.

Do zakażeń u ludzi najczęściej dochodzi przez spożywanie skażonej żywności, tj. mięsa i przetworów mięsnych — głównie drobiowych, oraz jaj i produktów jajecznych.

Według danych Zakładu Bakteriologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie z 2007 r., serotypy pałeczek *Salmonella* najczęściej wykrywane u ludzi w Rzeczypospolitej Polskiej to:

- 1) *Salmonella* Enteritidis (D) — 77,6%;
- 2) *Salmonella* Typhimurium (B) — 8,53%.

3. Opis programu

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003 zadaniem krajowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie wyznaczonego celu wspólnotowego.

Cel wspólnotowy został określony w art. 1 rozporządzenia nr 1168/2006. Rozporządzenie to wyznaczyło cel wspólnotowy w odniesieniu do następujących serotypów pałeczek *Salmonella*:

- 1) *Salmonella* Enteritidis;
- 2) *Salmonella* Typhimurium.

W art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1168/2006 określono roczną minimalną wartość procentową ograniczenia liczby stad dorosłych kur niosek zakażonych pałeczkami *Salmonella* objętymi programem. W pierwszym roku realizacji programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, celem programu było zmniejszenie liczby stad dorosłych niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) z wynikiem dodatnim co najmniej o 40%, a w następnych latach odpowiednio o wartość procentową określoną w art. 1 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1168/2006, albo gdy docelowo odsetek stad z dodatnim wynikiem badań zostanie zredukowany do 2% lub poniżej tej wartości.

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że stadem zakażonym w odniesieniu do celu wspólnotowego jest stado dorosłe, w którym w wyniku badania próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, zgodnie z ust. 2.2 oraz ust. 3.1 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006, wykryto w jednej lub więcej próbek *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium (inne niż szczepy szczepionkowe) lub w którym, w wyżej wymienionych próbkach, stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii.

Zgodnie z załącznikiem nr 3 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, określone salmonellozy drobiu, w tym wywołane przez *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium, są zaliczane do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi rejestracji. Opracowany i uzgodniony przez Głównego Lekarza Weterynarii, w trybie art. 57 ust. 6 ww. ustawy, „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*)”, zatwierdza Komisja Europejska. Rada Ministrów wprowadza, w drodze rozporządzenia, zatwierdzony przez Komisję Europejską program, którego realizację nadzoruje Główny Lekarz Weterynarii.

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Środki budżetowe będą przeznaczane na finansowanie badań kontrolnych oraz odškodowania za likwidowane stada i jaja konsumpcyjne. Wyjściowy poziom zakażeń pałeczkami *Salmo-*

nella stad niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) określono na podstawie wyników badań podstawowych, wykonanych zgodnie z art. 1 ust. 1 decyzji Komisji 2004/665/WE z dnia 22 września 2004 r. dotyczącej badań podstawowych nad występowaniem bakterii *Salmonella* w stadach niosek gatunku *Gallus gallus* (Dz. Urz. UE L 303 z 30.09.2004, str. 30).

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Okres trwania programu: rok 2011

- Kontrola/Zwalczanie
- Badania
- Ubój drobiu z dodatnim wynikiem badań
- Zabicie drobiu z dodatnim wynikiem badań
- Ubój lub zabicie drobiu ze stad epidemiologicznie powiązanych ze stadem zakażonym (rozszerzony ubój lub zabicie)
- Usuwanie produktów pochodzenia zwierzęcego
- Unieszkodliwianie lub obróbka paszy

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór nad realizacją programu i koordynację jego realizacji

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu oraz informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji.

Głównemu Lekarzowi Weterynarii podlegają wojewódzcy lekarze weterynarii oraz powiatowi lekarze weterynarii, którzy nadzorują prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy oraz kontrolują dokumentację prowadzoną przez hodowcę.

Badania laboratoryjne próbek pobieranych przez powiatowego lekarza weterynarii są wykonywane przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, wyznaczone przez Głównego Lekarza Weterynarii.

Krajowe Laboratorium Referencyjne w zakresie badań laboratoryjnych objętych programem jest określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych.

4.3. Obszary geograficzne i administracyjne, na których będzie realizowany program

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4.4. Środki wdrożone w ramach programu

4.4.1. Środki i prawodawstwo w zakresie wpisu gospodarstw do rejestru

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

Wzór rejestru jest określony w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane do spełnienia wymagań weterynaryjnych z zakresu lokalizacji prowadzonej działalności, jak również przyjętych rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych i sanitarnych. Wymagania te w sposób szczegółowy są określone w rozporządzeniach wydanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa na podstawie ww. ustawy.

4.4.2. Środki i prawodawstwo w zakresie identyfikacji drobiu

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje, za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii rejestruje podmioty prowadzące produkcję podstawową. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych oraz z ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane do spełnienia wymagań weterynaryjnych z zakresu lokalizacji prowadzonej działalności, jak również przyjętych rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych i sanitarnych. Wymagania te w sposób szczegółowy są określone w rozporządzeniach wydanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa i obejmują, między innymi, informacje w zakresie:

- 1) stanu zdrowia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej;
- 2) lokalizacji i wyposażenia gospodarstw oraz miejsc gromadzenia zwierząt, jak również innych miejsc utrzymywania zwierząt;
- 3) pochodzenia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej, w tym sposobu prowadzenia rejestrów tych zwierząt;
- 4) kwalifikacji osób wykonujących określone czynności w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej oraz zakresu tych czynności;
- 5) sposobu postępowania z niejadalnymi produktami pochodzenia zwierzęcego wytwarzanymi w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 6) świadectw zdrowia lub innych dokumentów, w które zaopatruje się zwierzęta będące przedmiotem działalności nadzorowanej lub niejadalne produkty pochodzenia zwierzęcego wytwarzane przy prowadzeniu tej działalności;

7) sposobu i zakresu prowadzenia dokumentacji oraz okresu jej przechowywania;

8) środków transportu i warunków transportu zwierząt lub niejadalnych produktów pochodzenia zwierzęcego, będących przedmiotem działalności nadzorowanej lub wykorzystywanych do jej prowadzenia.

4.4.3. Środki i prawodawstwo w zakresie powiadomienia o chorobie

Zostały szczegółowo opisane w części A w ust. 1.6 i 1.7.

4.4.4. Sposób przeprowadzania kontroli i środki podejmowane w przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania

Zostały szczegółowo określone w części A w ust. 1.6.

4.4.5. Środki i prawodawstwo w zakresie kontroli choroby:

- 1) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej;
- 2) ustawa z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne;
- 3) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej;
- 4) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 5) ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego;
- 6) ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach;
- 7) ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- 8) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych;
- 9) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych;
- 10) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 kwietnia 2006 r. w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania chorób zakaźnych;
- 11) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie wykazu laboratoriów upoważnionych do prowadzenia badań pasz oraz pasz leczniczych w ramach urzędowej kontroli;
- 12) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wzoru tej dokumentacji;

- 13) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania;
- 14) rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność;
- 15) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1168/2006 z dnia 31 lipca 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1003/2005;
- 16) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania *Salmonella* u drobiu.

4.4.6. Środki i prawodawstwo w zakresie odszkodowania za drób poddany ubojowi lub zabity

Art. 49 i 57c ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.7. Środki i prawodawstwo w zakresie bezpieczeństwa biologicznego obowiązującego w gospodarstwach

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej.

Zaleca się stosowanie w gospodarstwie drobiu środków bioasekuracji. Są one także określone w zasadach dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz dobrej praktyki higienicznej (GHP).

Dodatkowe informacje, w zakresie bezpieczeństwa biologicznego są także udostępnione na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Weterynarii.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści realizacji programu

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz podmiotów zajmujących się obrotem drobiu oraz jajami konsumpcyjnymi będzie możliwość prowadzenia swobodnego handlu oraz eksportu drobiu i jaj konsumpcyjnych do państw trzecich.

Zgodnie z częścią D załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003, jaja nie mogą być przeznaczone do konsumpcji, jeśli nie pochodzą ze stada niosek objętego programem lub objętego ograniczeniami nałożonymi między innymi w związku z realizacją programu.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji nr 1237/2007 z dnia 23 października 2007 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz decyzję 2006/696/WE w odniesieniu do wprowadzania na rynek jaj pochodzących ze stad kur niosek zakażonych salmonellą (Dz. Urz. UE L 280 z 24.10.2007, str. 5) restrykcje w stosunku do stad nieobjętych programem lub zakażonych zaczęły obowiązywać od początku 2009 r. Osiągnięcie celu, czyli ograniczenie liczby zakażonych stad, zwiększy konkurencyjność polskich jaj konsumpcyjnych na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Ponadto należy podkreślić, że salmonelloza jest najczęściej notowaną chorobą odzwierzęcą (w Rzeczypospolitej Polskiej w 2006 r. zanotowano 13 365 przypadków salmonelloz u ludzi), a mięso drobiowe oraz jaja konsumpcyjne są głównym źródłem zachorowań u ludzi. Stąd też realizacja programu ograniczy liczbę zakażeń u ludzi, a w związku z tym zredukuje koszty leczenia tych chorób.

Szacowane koszty realizacji programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) w roku 2011 wyniosą 6 337 045,20 zł.

Są to szacunkowe koszty, które zostały dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2011.

6. Sytuacja epizootyczna

6.1. Dane o rozwoju choroby

Rok: 2005

Stan na dzień: 31.12.2005 r. (wyniki dobrowolnego monitoringu)

Gatunek: *Gallus gallus* Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbada-nych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)}		Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}		Ilość jaj zniszczonych jaj (liczba lub kg) ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do przetwórstwa (liczba lub kg) ^{a)}	
							(a1)	(a2)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)
Rzeczpospolita Polska														
Ogółem	Stada kur niosek	1600		440		355			0	0	0	0	0	0

a) Dla *Salmonella* odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada niosek.

c) Łączna liczba stad w regionie, tj. stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Liczba stad zbadanych na obecność serotypu *Salmonella* objętego programem. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli, zgodnie z przypisem d, zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

Rok: 2006

Stan na dzień: 31.12.2006 r. (wyniki dobrowolnego monitoringu)

Gatunek: *Gallus gallus* Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbada-nych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)} badań		Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}		Ilość jaj zniszczonych jaj (liczba sztuk lub masa w tonach) ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do przetwórstwa (liczba sztuk lub masa w tonach) ^{a)}	
							(a1)	(a2)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)
Rzeczpospolita Polska														
Ogółem	Stada kur niosek	1350		640		640	113	15	0	0	0	0	0	0

a) Dla *Salmonella* odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada niosek.

c) Łączna liczba stad w regionie, tj. stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Liczba stad zbadanych na obecność serotypu *Salmonella* objętego programem. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli, zgodnie z przypisem d, zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

Rok: 2007

Stan na dzień: 31.12.2007 r. (wyniki dobrowolnego monitoringu)

Gatunek: **Gallus gallus**Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)} badań		Liczba stad zlikwidowanych ^{a)}	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}	Ilość zniszczonych jaj lub masa w tonach ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do przetworstwa (liczba sztuk lub masa w tonach) ^{a)}	
							(a1)	(a2)			(a3)	(a4)	(a4)	(a3)
Rzeczpospolita Polska														
Ogółem	Stada kur niosek			628		628	74	9	0	0	0	0	0	0

a) Dla *Salmonella* odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada niosek.

c) Łączna liczba stad w regionie, tj. stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Liczba stad zbadanych na obecność serotypu *Salmonella* objętego programem. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli, zgodnie z przypisem d, zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

Rok: 2008

Stan na dzień: 31.12.2008 r.

Gatunek: **Gallus gallus**Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)} badań		Liczba stad zlikwidowanych ^{a)}	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}	Ilość zniszczonych jaj lub masa w tonach ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do przetworstwa (liczba sztuk lub masa w tonach) ^{a)}			
							(a1)	(a2)			(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Rzeczpospolita Polska																
Ogółem	Stada kur niosek	1875	33 433 076	1599	32 937 095	1533	140	29	0	139	2 382 979	0	2 180 053	2380	18 454 200	959 770

a) Dla *Salmonella* odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada niosek.

c) Łączna liczba stad w regionie, tj. stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Liczba stad zbadanych na obecność serotypu *Salmonella* objętego programem. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli, zgodnie z przypisem d, zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

Rok: **2009** Stan na dzień: 31.12.2009 r.Gatunek: **Gallus gallus** Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objęta programem	Łączna liczba zwierząt objęta programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad z dodatnim wynikiem ^{a)} badań		Liczba stad zlikwidowanych ^{a)}	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}		Ilość zniszczonych jaj lub masa w tonach ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do przetworstwa (liczba sztuk lub masa w tonach) ^{a)}		
							(a1)	(a2)		(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	
Rzeczpospolita Polska																
Ogółem	Stada kur niosek	2236	51 220 058	2003	45 838 190	1984	82	32	76	0	1 129 652	0	11 978 558	0	4 893 521	0

a) Dla *Salmonella* odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada niosek.

c) Łączna liczba stad w regionie, tj. stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Liczba stad zbadanych na obecność serotypu *Salmonella* objętego programem. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli, zgodnie z przypisem d, zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Rok: **2008** Gatunek zwierząt^{a)}: kura (*Gallus gallus*) Gatunek^{b)}: stada kur niosek (stada wszystkie)

Opis zastosowanych badań serologicznych: zgodnie z pkt 3 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych i wirusologicznych: zgodnie z pkt 3 załącznika do rozporządzenia nr 1168/2006

Region ^{c)}	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne i wirusologiczne		Inne badania	
	Liczba zbadanych próbek ^{d)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{e)}	Liczba zbadanych próbek ^{d)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{e)}	Liczba zbadanych próbek ^{d)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{e)}
Rzeczpospolita Polska	724	140	3415	140	—	—

a) Gatunek zwierząt.

b) Kategoria (dodatkowe określenia, np. kury niosek).

c) Region określony w zatwierdzonym programie kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w państwie członkowskim.

d) Liczba zbadanych próbek.

e) Liczba próbek z wynikiem dodatnim.

Rok: 2009 Gatunek zwierząt^{a)}: kura (*Gallus gallus*) Kategoria^{b)}: stada kur niosek (stada wszystkie)

Opis zastosowanych badań serologicznych: zgodnie z pkt 3 załącznika do rozporządzenia 1168/2006

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych i wirusologicznych: zgodnie z pkt 3 załącznika do rozporządzenia 1168/2006

Region ^{c)}	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne i wirusologiczne		Inne badania	
	Liczba zbadanych próbek ^{d)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{e)}	Liczba zbadanych próbek ^{d)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{e)}	Liczba zbadanych próbek ^{d)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{e)}
Rzeczpospolita Polska	171	82	1558	82	—	—

a) Gatunek zwierząt.

b) Kategoria (dodatkowe określenia, np. kury nioski).

c) Region określony w zatwierdzonym programie kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w państwie członkowskim.

d) Liczba zbadanych próbek.

e) Liczba próbek z dodatnim wynikiem.

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Rok: 2008 Gatunek zwierząt^{a)}: kura (*Gallus gallus*) — stada kur niosek

Region ^{b)}	Liczba zakażonych stad ^{c)}	Liczba zakażonych zwierząt
Rzeczpospolita Polska	140	2 382 979*

a) Gatunek zwierząt.

b) Region określony w programie kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w państwie członkowskim.

c) Stada lub gospodarstwa, w zależności od sytuacji.

* Liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych w ramach programu.

Rok: 2009 Gatunek zwierząt^{a)}: kura (*Gallus gallus*) — stada kur niosek

Region ^{b)}	Liczba zakażonych stad ^{c)}	Liczba zakażonych zwierząt
Rzeczpospolita Polska	82	1 129 652*

a) Gatunek zwierząt.

b) Region określony w programie kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w państwie członkowskim.

c) Stada lub gospodarstwa, w zależności od sytuacji.

* Liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych w ramach programu.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Gatunek zwierząt^{a)}: kura (*Gallus gallus*) — stada kur niosek (stada wszystkie)

Region ^{b)}	Rodzaj badania ^{c)}	Populacja docelowa ^{d)}	Rodzaj próbki ^{e)}	Cell ^{f)}	Liczba planowanych badań
Rzeczpospolita Polska	badanie bakteriologiczne	stada kur niosek	odchody/okładziny na buty lub skarpety/kurz	wykrycie zakażonego stada	2233
	badanie serologiczne			stwierdzenie skuteczności przeprowadzonego odkażania	80
				stwierdzenie efektu hamującego	2233
				określenie serotypu	44

a) Gatunek.

b) Region określony w zatwierdzonym programie kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w państwie członkowskim.

c) Opis badania.

d) Kategoria zwierząt objętych programem.

e) Opis próbki (np. odchody).

f) Opis celu (np. nadzór, monitorowanie, kontrola szczepień).

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad

Rok: **2011** Stan na dzień: 31.12.2009 r.

Gatunek: **Gallus gallus** Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Przewidywana liczba stad do zbadania ^{d)}	Przewidywana liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)}		Przewidywana liczba stad do likwidacji ^{e)}	Łączna przewidywana liczba zwierząt do poddania ubojowi lub zabicia ^{a)}	Przewidywana ilość jaj do zniszczenia (liczba) ^{a)}	Przewidywana ilość jaj skierowana do przetworzenia (liczba) ^{a)}
							(a1)	(a2)				
Rzeczpospolita Polska	stada kur niosek	2233	50 784 175	2057	47 216 895	2004			20	460 200	1 932 840	1 288 560
Ogółem	stada kur niosek	2233	50 784 175	2057	47 216 895	2004			20	460 200	1 932 840	1 288 560

a) Dla *Salmonella* odzwierzczej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Kategoria, np. stada kur niosek.

c) Łączna liczba stad istniejących w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli, zgodnie z przypisem d, zbadano stado więcej niż jeden raz, dodatni wynik badania powinien być brany pod uwagę tylko raz.

8. Szczegółowa analiza szacunkowych kosztów programu¹⁾

Koszty	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy (w złotych)	Koszt jednostkowy (w euro)	Suma ogółem (w złotych)	Suma ogółem (w euro)*	Wniosek o finansowanie wspólnotowe
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Badania							
1.1. Koszt badań laboratoryjnych	Liczba planowanych badań bakteriologicznych w ramach pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii	2233 (1 badanie w 1 stadzie)	40 zł	9,89	89 320	22 074,49	tak
	Liczba planowanych badań w kierunku określenia serotypu odpowiednich izolatów	44	95 zł	23,48	4180	1033,04	tak
	Badanie efektu hamującego wzrost bakterii	2233	0,50 zł	0,12	1116,50	275,93	tak
	Badanie w kierunku stwierdzenia skuteczności przeprowadzonego odkażania	80 (20 x 4 próbki)	30 zł	7,41	2400	593,13	tak
1.2. Koszt pobierania próbek	Pobranie próbek	2253 pobrania (2233 pobrania + 20 pobrań)	41 zł	—	92 373	—	nie
	Dojazd do gospodarstwa w celu pobrania próbek	2253 x 40 km	0,8358 zł/km	—	75 322,30	—	nie
	Dowóz próbek do laboratorium	2253 x 160 km	0,8358 zł/km	—	301 289,18	—	nie
1.3. Inne koszty	Materiały, sprzęt potrzebny do pobrania próbek w gospodarstwie	2253	13,98 zł	—	31 496,94	—	nie
2. Szczepienie lub obróbka produktów zwierzęcych	Program nie przewiduje	—	—	—	—	—	—
2.1. Zakup szczepionki							
2.2. Koszty dystrybucji	—	—	—	—	—	—	—
2.3. Koszty podania	—	—	—	—	—	—	—
2.4. Koszty kontroli	—	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Ubój i zniszczenie							
3.1. Odszkodowanie za drób i jaja	Odszkodowanie za stado pomniejszone o wartość drobiu kierowanego do uboju	8 stad x 23 010 szt. kur niosek	8,31 zł/szt.	2,05	1 529 704,80	378 050,27	tak
	Odszkodowanie za stado zabite	12 stad x 23 010 szt.	8,31 zł/szt.	2,05	2 294 557,20	567 075,40	tak
	Odszkodowanie za jaja jednego stada pomniejszone o kwotę uzyskaną w przetwórnym jaj	8 stad x 23 010 szt. x 7 dni magazynowania	0,21 zł/szt.	0,05	270 597,60	—	nie
	Odszkodowanie za unieszkodliwione jaja jednego stada	12 stad x 23 010 szt. x 7 dni magazynowania	0,36 zł/szt.	0,09	695 822,40	171 965,10	tak
	Odszkodowanie za pasze	12 stad x 15 t	831 zł/t	—	149 580	—	nie
3.2. Koszty transportu drobiu do rzeźni	Transport jednego stada	12	3050 zł (3,05 zł/km x 200 km x 5 samochodów)	—	36 600	—	nie
	Załadunek jednego stada	12	2700 zł (20 osób x 9 godz. x 15 zł)	—	32 400	—	nie
3.3. Koszty unieszkodliwienia	Pasz	12 stad x 15 000 kg (15 t)	0,60 zł/kg	—	108 000	—	nie
	Jaj	12 stad x 23 010 szt. x 7 dni x 0,06 kg (waga jaja)	1 zł/kg	—	115 970,40	—	nie
	Zwierząt	12 stad x 23 010 szt. x 2 kg	0,60 zł/kg	—	331 344	—	nie
	Zabicie zwierząt	12 stad x 23 010 szt.	0,50 zł/szt.	—	138 060	—	nie
3.4. Strata w przypadku uboju	—	—	—	—	—	—	—
3.5. Koszt obróbki produktów	Obróbka chemiczna paszy	8 stad x 15 000 kg (15 t)	0,02 zł/kg	—	2400	—	nie
4. Czyszczenie i odkażanie**	—	—	—	—	—	—	—
5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudnieni wyłącznie do celów programu)	Koszt wyceny 1 stada i jaj	20 stad x 2 godz. x 2 rzeczoznawców	27,67 zł/godz.	—	2213,60	—	nie
	Koszty dojazdu rzeczoznawcy	20 stad x 2 rzeczoznawców x 40 km	0,8358 zł/km	—	1337,28	—	nie

1	2	3	4	5	6	7	8
6. Towary konsumpcyjne i sprzęt specjalny	Wytłaczanki na jaja	20	36 zł/zestaw (43 zestawy na jaja z 1 stada = 23 010 szt. x 7 dni magazynowania jaj)	—	30 960	—	nie
OGÓLEM					6 337 045,20	—	
OGÓLEM (koszty kwalifikowane)					4 617 100,90	1 141 067,36	

1) Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszty programu zostały obliczone dla wszystkich stad kur niosek objętych programem. Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidywanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2011.

* Koszt programu obliczono wg kursu średniego euro Europejskiego Banku Centralnego z dnia 29 stycznia 2010 r., który wynosił 4,0463 zł. Sumę ogółem w euro wyliczono na podstawie sumy ogółem w złotych, natomiast koszt jednostkowy w euro jest podany w zaokrągleniu do 2 miejsc po przecinku.

** Odkazanie jest rutynową czynnością wykonywaną zawsze przed zasiedleniem obiektu, stąd jego koszty ponoszone są przez hodowcę.

*** Koszty kwalifikowane, o które strona polska występuje z wnioskiem o współfinansowanie wynoszą 1 141 067,37 euro.